

УДК 657.37:006.35(100)

ББК 65.052

Васильєва Л.М.

**ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ
ВІДПОВІДНО ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ**

Дніпропетровський державний аграрний університет,
Міністерство аграрної політики та продовольства
України,
кафедра обліку і аудиту,
49600, м. Дніпропетровськ, вул. Ворошилова, 25,
тел.: 0978048837,
e-mail: l.m.vas@mail.ru

Анотація. Стаття спрямована на обґрунтування необхідності проведення трансформації фінансової звітності щодо співвідношення з міжнародними стандартами для підприємств України, адже перехід на МСФЗ підвищує інвестиційну привабливість підприємства та довіру до нього з боку власників капіталу, сприяє співпраці з міжнародними компаніями. Відсутність єдиної методики проведення трансформації української звітності у звітність, яка б відповідала МСФЗ, викликало потребу розробки алгоритму трансформації звітності відповідно до вимог МСФЗ, який включає в себе етапи: підготовчий, аналітичний, інформаційний, робочий і заключний з метою зниження його трудомісткості та підвищення точності фінансової інформації, що створюється.

Ключові слова: трансформація, фінансова звітність, національні стандарти (положення) бухгалтерського обліку, міжнародні стандарти фінансової звітності, коригування.

Annotation. The article is directed to study the need for transformation of financial statements on a parity with international standards for the enterprises of Ukraine, because the transition to IFRS increases the investment attractiveness of the company and its credibility on the part of the owners of capital, promotes cooperation with international companies. Lack of a uniform methodology for transforming Ukrainian reporting statements under IFRS has necessitated the development of the transformation algorithm statements in accordance with IFRS, which includes the steps of: preparatory, analytical, information, and the final work to reduce its labor costs and improve the accuracy of the financial information generated.

Keywords: transformation, the financial statements, the national standards (regulations) accounting, International Financial Reporting Standards, adjustments.

Вступ. Міжнародні стандарти фінансової звітності (стандарти IFRS / IAS) (далі – МСФЗ) нині все частіше застосовуються у всьому світі. Вони прийняті як обов'язкові в декількох країнах Європи й кількість таких країн зростає. Поширення МСФЗ пояснюється тим, що фінансова звітність, яка потрібна для інвесторів і власників, повинна бути зрозумілою й достовірною, тому всі міжнародні організації вимагають упровадження МСФЗ. Глобалізація бізнесу також потребує отримання порівнянної фінансової інформації з різних країн світу з метою її консолідації.

В Україні в травні 2011 року підписані зміни до Закону “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, якими затверджено стратегію використання МСФЗ. Для публічних акціонерних товариств, банків і страховиків передбачено обов'язкове складання фінансової звітності за міжнародними стандартами вже з 2011 року. Така ж практика буде застосовуватися й до підприємств, які займаються господарською діяльністю за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів. Решта компаній самостійно визначають доцільність використання міжнародних стандартів для складання та консолідації фінансової звітності.

У науковій літературі питанню трансформації фінансової звітності приділяється значна увага вітчизняних учених (Г.В.Веріга [1; 2], С.Ф.Голов [3], В.М.Жук [5], Т.Є.Єзерська [7], Н.І.Колінько [7] та інші). Проте не менш важливим для вирішення є питання вибору алгоритму проведення трансформації української звітності у звітність, яка б відповідала МСФЗ.

Постановка завдання. Одним з основних джерел інформації про діяльність підприємства в цілому та про його фінансові показники зокрема є фінансова звітність. У світовій практиці довірою інвесторів користуються корпоративні звітні дані, підготовлені відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності, оскільки ці стандарти дозволяють розробити фінансову звітність, яка об'єктивно відображає фінансовий стан економічного суб'єкта й результати його діяльності.

Привести фінансову звітність підприємств України відповідно до вимог МСФЗ дозволяє метод трансформації звітності, який отримав значне поширення в нашій країні. Цей метод характеризується оперативністю підготовки фінансової інформації за МСФЗ, однак йому властиві трудомісткість і висока погрішність, зумовлена недосконалістю застосовуваних на практиці методик трансформації звітності. Таким чином, у роботі ставиться завдання обґрунтувати необхідність проведення трансформації фінансової звітності щодо співвідношення з міжнародними стандартами для підприємств України та розробити алгоритм трансформації звітності згідно з вимогами МСФЗ.

Результати. Фінансова звітність є своєрідною візитною карткою бізнесу, вона дає змогу зробити висновки про фінансовий стан підприємства, успішність компанії та перспективи її розвитку. Фінансова інформація – це перше, що цікавить потенційних інвесторів, організації, що фінансують бізнес, власників бізнесу, а часто й покупців і постачальників. Наявність прозорої й відкритої фінансової звітності за МСФЗ є необхідною умовою для виходу на міжнародні ринки та співпраці з іноземними компаніями, сприяє притоку інвестицій і полегшує вихід підприємств на міжнародні ринки капіталу.

Підготовка фінансової звітності та коригування інформації за даними статистичної звітності, що підготовлена за МСФЗ, можлива двома методами [3]:

- коригування (трансформація) фінансової звітності;
- паралельне ведення бухгалтерського обліку за національними та міжнародними стандартами.

Паралельне ведення обліку за міжнародними стандартами полягає у відображенні в обліку по МСФЗ кожної господарської операції. Зазвичай такий облік ведеться в спеціальній програмі – при введенні проводки один раз, результат її потрапляє як у базу національного обліку, так і в базу МСФЗ. Для великих підприємств це технічно неможливо без упровадження дорогої системи автоматизації [5]. Однак не всі операції можна автоматично рознести до баз, зважаючи на різні принципи обліку за МСФЗ і національними стандартами бухгалтерського обліку.

Трансформація є “перекладом” української фінансової звітності в міжнародну шляхом коректування окремих показників, способи отримання яких за національними стандартами відрізняються від МСФЗ. Переважно, застосовуючи цей спосіб, підприємства несуть менші матеріальні й тимчасові витрати. Часто він також розглядається як тимчасова міра при переході на паралельний облік за міжнародними стандартами [2; 6].

Трансформація – це разова процедура, яка проводиться станом на звітну дату. У зв'язку із цим, підприємство, на якому не налагоджений паралельний облік за МСФЗ, не має можливості отримувати оперативну інформацію за проміжні між звітними датами періоди. До того ж трансформація можлива тільки після того, як складена національна звітність, що збільшує час, необхідний для отримання звітності за МСФЗ. При веденні ж паралельного обліку процес складання міжнародної звітності не залежить від підготовки національної звітності.

Поряд із цим під час трансформації точність даних звітності за МСФЗ часто знижується, оскільки коригуються лише істотні статті та використовується багато оціночних суджень [4]. Наприклад, складаючи звітність в іноземній валюті, у процесі трансформації зазвичай замість історичних курсів на дату кожної операції застосовують середні курси.

Трансформація обходиться значно дешевше, ніж постановка паралельного обліку, оскільки не вимагає впровадження спеціалізованої бухгалтерської програми (трансформація проводиться звичайно в електронних таблицях, таких як Excel, Access або Lotus) і великого штату кваліфікованих співробітників, які знаються на МСФЗ [1; 9].

Ще однією перевагою трансформації перед паралельним обліком є її наочність: усі коригування легко можна простежити та перевірити. Зручність і простота трансформації підтверджуються тим, що навіть більшість дочірніх підприємств західних компаній складають міжнародну звітність шляхом трансформації української.

Загалом вважається, що ризик помилок при трансформації вищий, ніж при веденні паралельного обліку. Проте багато підприємств визнають трансформацію цілком прийнятним методом підготовки міжнародної звітності [7]. До того ж на впровадження паралельного обліку за МСФЗ потрібен досить тривалий час, протягом якого підприємствам однаково доводиться складати звітність за МСФЗ шляхом трансформації.

Процес трансформації фінансової звітності за НП(С)БО у фінансову звітність за МСФЗ передбачає здійснення комплексу заходів, а саме:

- проведення аналізу застосовуваної облікової політики та стану бухгалтерського обліку на підприємстві;
- аналіз рахунків оборотно-сальдового балансу й підготовку робочих документів;
- складання й узгодження пропонованих коректувальних проводок з керівництвом клієнта;
- внесення коректувань проводок і приведення рахунків відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності та складання перетвореного балансу на кінець періоду;
- складання проводок щодо рекласифікації;
- підготовку робочих таблиць для складання звіту (балансу) про фінансове становище відповідно до МСФЗ;
- підготовку робочих таблиць для складання звіту про прибутки й збитки відповідно до МСФЗ;
- підготовку інформації та робочих таблиць для складання звіту про рух грошових коштів;
- підготовку інформації та робочих таблиць для складання звіту про зміни в капіталі;
- складання форм фінансової звітності та розкриття до них.

На рис. 1 наведено алгоритм трансформації фінансової звітності підприємств України відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності.

Трансформація української фінансової звітності, згідно з міжнародними стандартами фінансової звітності, є першим, дуже важливим й обов'язковим кроком на шляху переходу до МСФЗ [8]. Це пов'язано з тим, що навіть при переході до паралельного обліку, відповідно до МСФЗ, необхідно хоча б раз провести трансформацію звітності для отримання початкового пробного балансу й форм фінансової звітності, передбачених міжнародними стандартами.

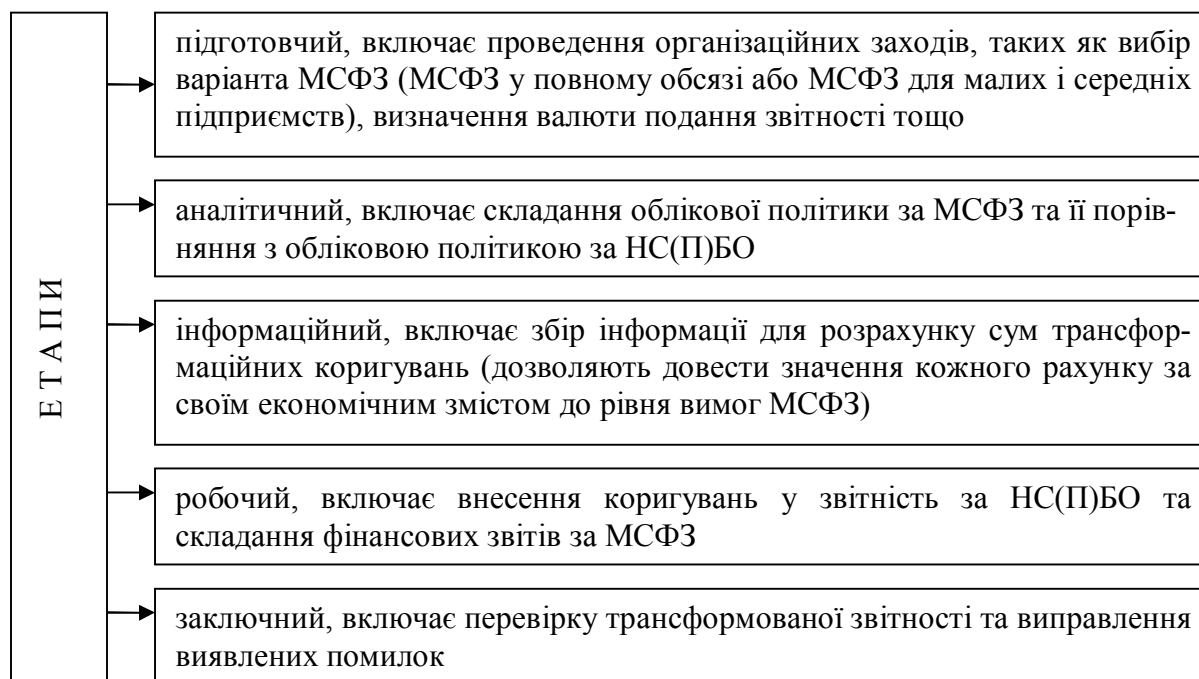

Рис. 1. Алгоритм трансформації фінансової звітності підприємств України відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності

У ході трансформації, там, де це потрібно, вносяться різні коригувальні записи, які дозволяють усунути виявлені відмінності між МСФЗ і чинною українською системою бухгалтерського обліку. Для коригування певних бухгалтерських рахунків використовується інформація з первинних документів.

Висновки.

1. Сьогодні більшість країн Європи обов'язково готують звітність за МСФЗ, їх кількість постійно зростає. Це цілком закономірно, адже міжнародна фінансова звітність, яка здійснюється для інвесторів, повинна бути зрозумілою та достовірною. Перехід на МСФЗ підвищує інвестиційну привабливість підприємства та довіру до нього з боку власників капіталу, сприяє співпраці з міжнародними компаніями.

2. Вибір способу складання звітності за МСФЗ зазвичай зумовлений передбачуваними витратами й метою впровадження міжнародних стандартів на підприємстві. Чим ширше збирається керівництво використовувати інформацію, підготовлену на основі МСФЗ, наприклад, для цілей управлінського обліку й бюджетування, тим частіше підприємства вибирають паралельне ведення обліку.

3. Єдиної методики проведення трансформації української звітності у звітність, яка б відповідала МСФЗ, немає. У кожному окремому випадку на неї впливають специфіка фінансово-господарської діяльності, особливості організації бухгалтерського обліку й облікова політика. Процес трансформації передбачає здійснення комплексу заходів, а саме: порівняльний аналіз облікової політики на відповідність вимогам МСФЗ і виявлення сфери коригувань; аналіз операцій на відповідність МСФЗ; збір інформації для проведення трансформації; підготовку трансформаційних таблиць; коригування та перекласифікацію статей звітності (підготовку трансформаційних записів з використанням балансових рахунків), складеної за НП(С)БО, у фінансову звітність за МСФЗ.

Перспективами подальших досліджень у цьому напрямі є розгляд трансформації окремих форм звітності та їх статей.

1. Веріга Г. В. Міжнародні стандарти фінансової звітності / Г. В. Веріга, А. Савро // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 9. – С. 19–25.

2. Веріга Г. В. Складання звітності за МСФЗ як засіб підвищення інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств / Г. В. Веріга, Т. М. Кондрашова // Збірник наукових праць ДонДУУ “Фінансово-банківські механізми державного управління економікою України”. Серія “Економіка”. – Донецьк, 2009. – Вип. 122. – С. 298–309.
3. Голов С. Ф. Трансформація фінансової звітності українських підприємств у фінансову звітність за міжнародними стандартами : методичні рекомендації / С. Ф. Голов ; [за ред. С. Ф. Голова]. – 3-тє вид., переробл. та допов. – Вінниця : ТОВ “Консоль”, 2010. – 308 с.
4. Діділовський О. М. Проблеми та перспективи застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні / О. М. Діділовський // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2011. – № 1 (19). – С. 142–146.
5. Жук В. М. Реформування бухгалтерського обліку та звітності: стан та перспективи / В. М. Жук // Облік і фінанси АПК. – 2008. – № 3. – С. 4–14.
6. Касьяненко Т. Г. Преобразование финансовой отчетности предприятия для целей оценки бизнеса : учеб. пособ. / Т. Г. Касьяненко. – С. Пб. : Изд-во СПбГУЭФ, 2011. – 167 с.
7. Колінько Н. І. Відповідність фінансової звітності українських підприємств міжнародним стандартам / Н. І. Колінько, Т. Є. Єзерська // Науковий вісник НЛТУ. – 2012. – Вип. 22.4. – С. 215–220.
8. Кулик С. МСФЗ з 2012 року: до чого слід підготуватись бізнесу? [Електронний ресурс] / С. Кулик // Панорама. – 2011. – Режим доступу : https://www.deloitte.com/view/uk_UA/ua/pressukr/201701/a6545b6a73bd031.
9. Лісничка О. В. Міжнародні стандарти як основний напрям удосконалення бухгалтерської звітності в системі економічної інформації / О. В. Лісничка // Економіка та підприємництво. – 2006. – № 5. – С. 190–193.

References

1. Veriga, G., and S. Savro. “International Financial Reporting Standards, adjustments”. *Accounting and auditing* 9 (2010): 19–25. Print.
2. Veriga, G., and T. Condrashova. “Reporting under IFRS as a means to increase the investment attractiveness of domestic enterprises”. *Collected scientific labor DonSUM Economy series 122* (2009): 298–309. Print.
3. Golov, S. *Transformation of the financial statements of Ukrainian enterprises in the financial statements according to international standards: guidelines*. Vinnitsa: Consol, 2010. Print.
4. Didilovskiy, A. “Problems and prospects for the application of international accounting standards in Ukraine”. *Problems of the theory and methodology of accounting, control and analysis* 1 (2011): 142–146. Print.
5. Zhuk, V. “Reform of Accounting and Reporting: Status and Prospects”. *Accounting and Finance AIC* 3 (2008): 4–14. Print.
6. Kasjanenco, T. *Conversion of financial statements for the purposes of assessing business: studies. allowance*. Saint-Petersburg: SPbSUEF, 2011. Print.
7. Kolinco, N. “The financial statements of Ukrainian enterprises with international standards”. *Scientific Bulletin NFUU* 22.4 (2012): 215–220. Print.
8. Kulic, S. “IFRS 2012: why should prepare business?” *Panorama* (2011). Web. < https://www.deloitte.com/view/uk_UA/ua/pressukr/201701/a6545b6a73bd031>.
9. Lisnicha, O. “International standards as the main direction of improving financial reporting in the economic information”. *Economics and Business* (2006): 190–193. Print.

Рецензенти:

Ткачук І.Г. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”.